

Enskild motion

Motion till riksdagen 2015/16:1502

av Désirée Pethrus (KD)

Egenanställning

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att sprida kännedom och kunskap om egenanställningsformen och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda förutsättningarna för en bättre förutsägbarhet för egenanställdas status gentemot arbetslöshetsförsäkringen och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Ta uppdrag som en företagare, men utan att starta egen firma. Så kan man benämna egenanställning, en anställningsform som vuxit mycket snabbt under de senaste åren. Egenanställningsformen är ett relativt nytt inslag på den svenska arbetsmarknaden, och har stor potential för att skapa jobb och stimulera entreprenörskap. I dag arbetar cirka 10 000 personer som egenanställda i Sverige. Fenomenet finns även i andra europeiska länder. Den kooperativa delen av branschen organiserar runt 90 egenanställningsföretag i det internationella nätverket BEC, Business Employment Cooperative. Frankrike är störst och där används egenanställning som en metod att få in arbetslösa på arbetsmarknaden. Det är ett sätt att komma igång med egen verksamhet. Blir man arbetslös, får man där arbetslöshetsersättning tills man tjänar lika mycket som ersättningen.

Som egenanställd är man anställd av ett företag precis som vilken arbetstagare som helst. Egenanställningsföretaget har fullt arbetsgivaransvar för arbetstagaren, står för försäkring, betalar ut sjuklön och så vidare. Egenanställning bygger på den enskildes idéer och initiativkraft. Man kan säga att man skapar sitt eget jobb, ett jobb som inte fanns tidigare. Varje arbetstillfälle som genereras skapar inte bara vinster för den enskilde, utan för hela samhället. Med egenanställning slipper man det administrativa

arbete och de krav på företagsekonomiskt kunnande som eget företagande förutsätter. Därmed är det en möjlighet för många fler.

Egenanställningsföretaget är avtalspart gentemot kund och kontrollerar vilket arbete som ska utföras samt var och när. Vid sjukdom betalar egenanställningsföretaget ut sjuklön till den egenanstälde, innehar fulla arbetsgivaransvaret, försäkrar den egenanstälde motsvarande kollektivavtalsnivå och tillgodoser att den egenanstälde omfattas av en ansvarsförsäkring.

Egenanställningsföretaget tar också hand om den egenanställdes bokföring, redovisning och inbetalningar av skatter och avgifter, och vid årets slut får den egenanstälde sin inkomst förtryckt i deklarationen. Skatteverket har tydliggjort vad som gäller för den som vill arbeta som egenanställd.

Den egenanstälde betalar i sin tur en avgift till egenanställningsföretaget, som står i relation till hur mycket som faktureras.

Egenanställningsformen skiljer sig från en traditionell anställning genom att man inte är anställd i den organisation som man levererar till, utan till egenanställningsföretaget. Det gör det lätt att kombinera arbete för flera olika uppdragsgivare, samtidigt som tryggheten av att ha en enda arbetsgivare som ansvarar för alla delar av anställningen.

Egenanställning ger en kombination av frihet och trygghet. Det är en möjlighet för den som idag står långt från arbetsmarknaden. Det stimulerar företagande och minskar svartarbetet då det är enkelt att arbeta vitt, när någon annan kan hjälpa till med det praktiska.

På sikt gynnar egenanställning nyföretagande eftersom den enskilde ges möjlighet att testa sin verksamhetsidé under trygga former, utan att riskera att hamna utanför trygghetssystem eller att ta stora ekonomiska risker. Under tiden man arbetar som egenanställd får man också kunskap om entreprenörskap.

Egenanställningsföretagen står i dag inför två utmaningar. Kunskapen om egenanställning är generellt väldigt låg, både bland privatpersoner och inom myndigheterna. Många vet inte ens att anställningsformen finns. Därför behövs en ordentlig satsning för att sprida kännedom och kunskap om egenanställningsformen, inom Arbetsförmedlingen och andra relevanta myndigheter.

Det är också viktigt att reglerna för arbetslöshetsförsäkring ses över så att det kan fungera på ett förutsägbart sätt för de som väljer egenanställningsformen. Särskilt för den som är arbetslös och börjar på deltid i denna anställningsform.

För arbetslöshetsförsäkringen har man gjort en uppdelning mellan den som är anställd och den som är företagare. Den som arbetar som t ex uppdragstagare, med konstnärlig verksamhet eller arbetar via ett så kallat egenanställningsbolag måste därför kunna definieras som antingen anställd eller företagare.

Domstolen (Kammarrätten i Göteborg, mål nr 3059-09) har prövat frågan om hur man ska se på en person som arbetat med uppdrag genom att fakturera via ett egenanställningsbolag. Domstolen kommer fram till att egenanställningsbolagets roll är sådan att den normalt, och såvitt avser de anställdas rätt till arbetslöshetsersättning, inte kan jämföras med den som andra arbetsgivare har.

Generellt innebär det att egenanställningsbolaget har skjutits in som avtalspart och administratör mellan den egenanställda och det som i praktiken är dennes kunder. Domstolen kommer fram till att det är förhållandet mellan den egenanställda och uppdragsgivaren/kunden som ska ligga till grund för om den egenanställda ska ses som företagare eller som anställd. Vid en sådan prövning har den egenanställdes självständiga roll i förhållande till uppdragsgivaren/kunden stor betydelse.

En prövning ska ske i varje enskilt ärende, på samma sätt som för andra uppdragstagare. Akademikernas a-kassa uppger att de har medlemmar som arbetar via ett egenanställningsbolag och där bedömningen görs att arbetet är anställningslikt och således kan kombineras med arbetslöshetsersättning, men man har också medlemmar som har många uppdragsgivare, som ersätts med ett arvode och inte per arbetad timme och som arbetar självständigt i sådan omfattning att man anser att de i enlighet med arbetslöshetsförsäkringen ska ses som företagare.

Att egenanställningsbolagen upplever att deras medlemmar bemöts olika kan grundas i att deras medlemmars arbetsförhållanden ser olika ut. Oavsett om man arbetat åt kunder genom att fakturera utfört arbete via ett egenanställningsbolag eller om man valt att arbeta på uppdragsbasis genom att fakturera direkt till kund så kräver dessa ärenden en större utredning än vad som krävs för andra yrkesgrupper. Förutsägbarheten skulle öka med en tydligare reglering.

Désirée Pethrus (KD)